

Folkbevapning eller avvapning? : Föredrag, hållet på norska arbetarpartiets...

Paulson, Ragnvald

*54 E c x Br. Socialistiska
ungdomsförbundet, Sv.,
Småskrifter. 1*

Sv. Socialistiska Ungdomsförbundets Småskrifter I.

*Polit. ekon
Soc
Sällsk.
(Pn)
D*

RAGNALD PAULSON:

FOLKBEVÄPNING ELLER AVVÄPNING?

FÖREDRAG, HÅLLET PÅ NORSKA ARBETAR-
PARTIETS KONGRESS I KRISTIANIA 1906

PRIS 10 ÖRE

LANDSKRONA 1907.
SV. SOCIALISTISKA UNGDOMSFÖRBUNDETS FÖRLAG

Då man frågar mig, vad jag menar socialdemokratin i våra dagar först och främst måste bekämpa, svarar jag: *militarismen*. Riktigt nog är det ju så, att när man bekämpar hela det kapitalistiska systemet, bekämpar man också militarismen, ty militarismen är ju en följd av kapitalismen — men det blir likväl nödvändigt att taga mera direkt sikte på militarismen, då denna har blivit de makthavandes medel att undertrycka folket. — Militärmakten användes nämligen icke blott mot de yttre fienderna, utan också mot landets egna arbetare, ifall det kniper.

Dess värre härskar bland socialdemokraterna i de olika länderna åtskillig oenighet i den militära frågan. Man är nog på ett sätt ense om att motarbeta militarismen — man är nog enig om att de 4 å 5 tusen millioner kronor, som här och flotta årligen kosta de europeiska folken, borde vara använda till något bättre. Taga vi så med invalidförsörjningen, militära pensioner och räntor på statsskulden, komma vi upp till den svindlande summan av 10 å 11 milliarder. Socialdemokraterna måste alltså vara eniga om att fördöma detta. De äro också ense om att fördöma *anfällskrig* — men gå vi vidare och komma in på frågorna om *försvarskrig*, *folkbeväpning* och *avväpning*, då uppstår oenighet.

Jag för min del är av den mening att varje öre som användes till militärväsendet äro bortkastade pengar. Och socialdemokraterna böra därför icke allenast motarbeta militarismen och fördöma anfällskrig, utan böra även vara motståndare till försvarskrig och förkasta tanken på folkbeväpning.

— — —

Då partiavdelningen i Bergen har inlämnat motion om att punkten om folkbeväpning strykes på det norska arbetarpartiets program, är det möjligt att detta kommer att väcka motstånd här på kongressen. Jag skall då försöka att framhålla de skäl, som jag anser tala för att detta förslag antages. Jag blir då nödsakad att även en smula komma in på försvarskrig och det som jag närmast vill kalla försvarsnihilismens filosofi.

— — —

Folkbeväpningens anhängare anse det vara nödvändigt för folken att stå väpnade. Liksom *Jaurès* och en del andra socialdemokrater anse att *hären* är nödvändig mot de yttre fienderna, mena folkbeväpningens anhängare, att då den nuvarande militarismen är

avskaffad, blir det dock nödvändigt att varje man lär sig att bruka vapen för att kunna försvara sig.

Både Jaurès' och folkbeväpningsvännernas ståndpunkt är ohållbar, anser jag. — Samtidigt med att Jaurès angriper och motarbetar det militaristiska systemet, anser han dock att hären är nödvändig — och han fördömer icke försvarskrig, lika litet som Bebel. Det är klart, att det ligger en motsägelse i detta. — Det är möjligt, att Jaurès blott menar, att hären är nödvändig *för tillfället*, men motarbetar han militarismen och begär inskränkningar av militärbudgeten — så uppstår, så vitt jag kan se, likväl en motsägelse. — Ty om man tror på möjligheten av angrepp utifrån och absolut håller på, att man bör försvara sig, så måste man naturligtvis försvara sig på *bästa möjliga sätt* — och för att kunna göra detta i våra dagar fordras att man rustar sig så starkt som möjligt, d. v. s. tager i användning all den moderna krigstekniken.

Håller man på ett försvar, så finnes det ingen mening i att *inskränka* militarismen, ty då blir det ju ett dåligt försvar och ett dåligt försvar är en löjlighet. — Antingen tror man på hären och flottans nödvändighet och anskaffar sig det bästa möjliga i denna väg eller också tror man att de äro överflödiga, ja skadliga — åtminstone för arbetarnes vidkommande — och fördömer det hela.

Är man icke försvarsnihilist måste man ju antingen anse att blott ett *gott försvar* kan förhindra anfall eller slå ett anfall tillbaka — eller också måste man anse att det icke är något att riskera även med ett mindre gott försvar. — I det senare fallet måste man tydligen gå ut ifrån, att andra land äro så hyggliga, att de ej vilja angripa; — men i så fall förstår jag icke, varför man ej, i stället för ett mindre gott försvar, håller på *intet försvar alls*.

Ty äro människorna så pass hyggliga att de ej vilja överfalla dem, som äro dåligt rustade, måste de ju vara jävlar, ifall de överfölla dem, som icke voro rustade och följaktligen alls icke ville föra krig.

Och när folkbeväpningens anhängare tro på möjligheten av anfall utifrån, så måste de ju absolut hålla på den bästa möjliga beväpning! Men var gå gränserna för den bästa möjliga beväpningen? Ja, det vet ingen av oss. — Inför man folkbeväpning i alla länder, måste denna konsekvent leda till en kappväpning, liksom militarismen i våra dagar leder till kapprustning. — Om det ändå kunde införas likartade vapen och stränga likartade regler mellan folken, då de funno det nödvändigt att dräpa varandra! Men man låter sig nog icke föreskriva regler i detta avseende. Alltså måste det leda till kappväpning och då äro vi inne på samma galenskap som nu — blott under andra former. Leder det icke till kappväpning så är det

ett tecken på att man icke tror på anfall. Men erkänner man detta, och samtidigt fördömer kappvapning, måste man ju vara motståndare till folkbeväpning. Ty det finnes icke någon mening i att hålla på folkbeväpning, om man icke tror på, att man blir anfallen. — Fördömer man däremot icke kappvapning, då är saken klar; — men då har man heller ingen rätt att förebrå vår tids militarister, som från en liknande ståndpunkt hålla på den bästa möjliga rustning.

Jag kan emellertid icke tänka mig att *socialdemokraterna* se på utvecklingen sålunda, att de finna det nödvändigt att rusta och vapna sig. — Att människor med borgerliga och patriotiska synpunkter kunna vara av den mening är lätt förklarligt — men av socialdemokrater bör man kunna begära en annan synpunkt i denna fråga.

Det enda socialdemokratinn, arbetarklassen, har att värna sig mot, är kapitalisterna, antingen nu dessa finnas här hemma eller ute i världen. — Det finnes visserligen bra människor bland dem också, men vi leva nu en gång i ett samhälle, som består av olika klasser med varandra motsatta intressen, och det kan således icke vara anorlunda. Vi måste alltså säga, att i det stora hela är kapitalistklassen arbetarklassens enda och farligaste fiende. Arbetarnes internationella förståelse växer ju med varje dag, så att det skulle vara otänkbart att det skulle falla dem in att ryka i luven på varandra för att döda varandra. Vi se ju detta i vår tid — på allra sista tiden. Äro icke all världens arbetare eniga med de ryska arbetarne t. ex.? Men vad företaga de övriga ländernas maktägande då det gäller de omänskliga förhållandena i Ryssland? — Protestera de i kristendomens eller civilisationens namn? — Det är ju de ryska maktinnehavarna som bära skulden! Det måste ju varje människa, således även de som innehava makten, kunna se. Protestera de då? Nej, de moltiga, — de avhålla ingen konferens angående den saken. — Blott arbetarne hela världen över och de, som sympatisera med dem, ha uttalat sina djupaste sympatier för det ryska proletariatet.

Maktinnehavarna och kapitalisterna över hela världen stå nästan alltid eniga, då det gäller att förtrycka arbetarne. — Ty arbetarklassens seger i ett land skulle skada kapitalisternas intressen även i andra länder. — De önska därför, att arbetareorganisationen och arbetarrörelsen måtte bli krossade.

Men bliva så kapitalisterna sins emellan oense om något — bli t. ex. de franska kapitalisterna oeniga med de ryska eller tyska kapitalisterna om en eller annan koloni — om en eller annan vild folkstam, som båda parterna, alla parterna, gärna tävla om att få kristna, då avhålla de en konferens, som nyligen skett beträffande Marocko. Och bliva de icke eniga — tycka de maktavande eller kapitalisterna ej att de förtjäna tillräckligt på affären — ja, då etab-

lera de krig och begära naturligtvis då, att arbetarklassen skall offra sitt blod för deras intressen.

Men bör då ej arbetarklassen fördöma detta? Fördöma både anfalls- och försvarskrig?

Arbetarnes sympati för de ryska bröderna och mycket annat visar tydligt, att utvecklingen går den väg vi önska för arbetarrörelsens vidkommande. — Men skulle nu likväl så galet inträffa, att ett lands arbetare utan vidare ginge med på anfallskrig, så vill jag säga, att det vore oriktigt att försvara sig. Vi finge betrakta dem som vilseledda människor och vi finge säga — icke vore de kristna makt-havarna, som i alla riktningar handla rakt mot deras goda befallningar, icke som Gustav Adolf och prästen på Kongsberg, att "den bästa kristne är den bästa soldaten" — nej, vi finge säga, att vi ville praktisera den lära som Kristus förfäktade och som de kristna regeringarna icke gitta att följa. Vi finge säga, att vi ville lyda gud, d. v. s. vårt samvete mera än de maktägande — vi finge säga, att då de främmande arbetarne av maktinnehavarna hava låtit sig tvinga eller förleda till något ont, så ville vi bringa dem på bättre tankar genom att vänligt mottaga dem i stället för att dräpa dem — — —

Detta överensstämmer icke allenast med den sanna kristendomen, utan även med det sunda förnuftet, som säger oss, att det är vår plikt att se på det helas väl och ej låta vilseleda oss av en falsk nationalkänsla.

Det finnes många — även bland socialdemokraterna — som anse att vi skola vara laglydiga. De anse att vi skola respektera de maktägande, överheten och de borgerliga lagarna samt med tålmod vänta tills vi blivit starka nog att omstörta hela det kapitalistiska samhället.

Då t. ex. de maktägande säga som Moses: "öga för öga, tand för tand", då ha vi sålunda att dräpa våra medmänniskor. — Jag kan ej vara med härom. Då det gäller en så viktig sak som att mörda på kommando, måste man kräva att få lyda sitt eget samvete.

Går man till försvarskrig bidrager man blott till mord, som kunna undgås, ifall man icke på något sätt vill deltaga i krig. Det är ett uselt och förkastligt sätt att "försvara" sig på. De som påstå att mördandet skulle äga rum även om ett folk ej vill försvara sig, äro skyldiga att prestera bevis härpå. Kunna vi än icke anföra bevis för det motsatta, så finnes dock mycket som talar för, att vi ha rätt. Och vi mena, att de som icke tro därpå, äro förpliktigade "att försöka den saken". — *Försvarskrig* har man ju försökt så många gånger, att man vet vad det leder till.

För övrigt kan man ju hämta en smula lärdom från jurriket,

Jag skall ta ett litet exempel. Vi veta, att det existerar ett utpräglat hat mellan hundar och katter. Men jag känner en katt som icke vill "försvara" sig, när hundarna komma. — Nu tror man kanske att hundarna döda eller bita honom? — Nej, långt därifrån. Hundarna störta sig naturligtvis på katten. Men han sitter helt stilla och låtsar som om han icke ser dem; han tar det med ett förkrossande, överlägset lugn. Hundarna bli i högsta grad förbluffade, men efter att ha skällt och jort några väldiga krumsprång en stund, sätta de sig helt lugnt ned och fundera. — Det är en lustig komedi, som det alltid varit mig en glädje att se på. Hundarna sitta och bry sin järna över detta katt-fenomen. De tro naturligtvis till en början att han måste vara galen, då han icke vill försvara sig, men de komma snart på andra tankar och de skiljas åt som de bästa vänner. Katten är icke feg — de feга kattorna söka ju alltid att försvara sig genom att klösa ut ögonen på hundarna — därför härskar också en evig fiendskap mellan feга katter och feга hundar. Feghet och krigslust hänga ofta mycket noga tillsammans. Liksom det högsta mod ofta är parat med det djupaste förakt för krig. Denna katt t. ex. är både stark och modig, han är ett präktigt och livligt jur, men han har nu en gång föresatt sig att han icke vill slåss och därför ha hundarna fått en gruvlig respekt för honom.

Så skulle det också gå med människorna. Ifall ett folk som bleve angripet ej ville försvara sig, skulle detta folk föregå med ett stort och gott exempel och med all sannolikhet bringa hela världen till förnuft.

— — —
Denna sats: "öga för öga, tand för tand", som de kristna maktägande hylla, står i absolut strid med den lära som Kristus förfäktade. Kristus, denna ädla människa, som de maktägande ha jort till gud, en gud, som de begära att alla skolbarn skola tro på, men som de själva icke respektera mera än att de handla rakt i strid med hans befallningar.

Kristus sade: "När du får ett slag på det ena kindbenet, så vänd det andra till". Det är mycket vackert, säga kapitalisterna, men det får icke tagas efter bokstaven — därför bara slå till, mörda så det förslår, så att vi kunna förtjäna pengar. I de kristnas bibel står det: Det är lika omöjligt för en rik att komma in i himmelriket, som för en kamel att gå genom ett nålsöga. Det är också mycket vackert, eftersom det står, i vår bibel, säga kapitalisterna, men vi kunna icke taga det bokstavligt. — Predikas skall det i kyrkor och skolor, men själva vilja de ej taga något bokstavligt — de förvränga och förvränga och göra svart till vitt och kunna de själva icke göra det bra nog, få de prästerna att ombesörja den saken. Och prästerna

göra det i regeln till kapitalisternas belåtenhet. Finnes det präster, som äro så modiga och sanningskära, att de ej vilja gå med på detta, veta vi hur det går. De bliva förföljda på alla möjliga sätt. Vi ha ett talande exempel härpå i vår partivän Alfred Eriksen. Nej, de allra flesta äro ense med de maktägande i den punkten. — Såsom prästen på Kongsberg t. ex., som säger, att "den bäste kristne är den bäste soldaten". Hade Kristus levat, skulle han ha gått strängt till rätta med prästen på Kongsberg.

Det sorgliga är, att det som prästerna förkunna, blir religion. Sören Kirkegaard sade på sin tid, att ifall man upprättade 1,200 embeten, vars innehavare skulle predika att månen är jord av grön ost, så skulle denna ostlära under loppet av kort tid bli religion i landet. — I våra dagar har det, isynnerhet inom de kristna länderna, blivit religion, att folken måste skaffa sig mordredskap och stå beväpnade till tänderna; — i våra dagar har det blivit religion, att alla människor måste kunna hantera vapen. Därför springer man här i landet som galningar för att få tag i gevär, därför har man upprättat 14 à 1500 skytteföreningar, inom vilka 51,000 vuxna män skjuta i kapp med gevär, och deras enda lidelse, det enda varom allt deras tal och alla deras tankar röra sig, är att träffa "pricken". Därför börjar man också att fundera på att införa skjutövningar i skolorna, därför håller man på att spricka av patriotism och därför lider vårt folk av ett försvarsdille, som håller på att kväva den gnista av kultur, som födes här i landet.

Det är därför på hög tid, att vi säga vår mening, och socialdemokratien först och främst har plikt att taga avstånd från allt detta. Det gäller för socialdemokratien att stå som ett parti med heljutna åsikter i detta hänseende.

Vad arbetarnes ställning till krig angår, så tror jag att vi kunna säga, att om de verkligen skulle gripa till vapen, så skulle det icke vara med deras egen fria vilja, utan därför att de ej äro mäktiga nog att vägra lyda de maktägande.

Men varför försvara sig mot angriparne, då det är de maktägande som angripa genom att kommendera folket — d. v. s. våra vänner arbetarne mot oss — våra vänner som ännu icke fått klart för sig att de ej böra ställa sig som kanonföda till de maktägandes tjänst? Varför försvara oss genom att skjuta ned våra kamrater? Varför döda dem, som kanske ha hustru och barn, därhemma, vilka de maktägande icke ens kunna försörja, ifall männen bli mördade i kriget? — Nej, det är då alltför omänskligt! Kunde vi ändå få piska upp de verkliga angriparne? Äro icke dessa de maktägande? Är det icke dessa, som stå bakom folket? Är det icke dessa, som

ha hypnotiserat folket genom sitt evinnerliga prat om fosterlandskärlek?

Man skall kanske fråga mig, om jag icke skulle försvara mig, ifall jag bleve angripen av en vansinnig person. Jo, naturligtvis. Jag skulle kanske gå så långt att jag sköt ned honom, ifall jag icke kunde göra honom oskadlig på annat sätt. Jag är alltså icke en *absolut* anhängare av den läran som säger: om någon slår dig på det högra kindbenet, så vänd honom det venstra till. Men då det gäller krig mellan två folk, då passar denna lära utmärkt — det ligger stor visdom i denna lära, som det vore nyttigt om de kristna nationerna nu sökte att praktisera. Då jag citerar Kristus här, så är det för att visa hur lättsinnigt de förvränga, som vilja gälla för att vara kristna, såsom prästen på Kongsberg t. ex. Ty det är dock att föra ogudaktigheten för långt. Prästen vår hånar ju den lära, han skulle förkunna.

Jag skulle alltså försvara mig mot den vansinnige. Det är nämligen två högst olika saker detta, att försvara sig mot en förryckt individ eller att säga till ett helt folk: nej tack, vi vilja icke dräpa! Ett helt folk är nämligen icke vansinnigt i den meningen, som en enskild individ kan vara det. Det är några maktinnehavare och en del kapitalister, som i detta fall äro galna och dem få vi ju icke piska upp, vadan jag finner det vara högst oriktigt att klå upp de kloka, när vi icke få tag i de galna! Det måste vara metod i galenskapen. Ställa de maktägande till med ett krig, så ha vi rätt att begära, att de klara ut den saken själva och ej blanda folket in i sina historier. Låt de makthavande i det ena landet gå mot de makthavande i det andra, låt dem sticka ijäl och skjuta ned varandra! Vi skola gärna övertaga den roll, de makthavande förut ha innehaft — den att vara åskådare. Säkerligen skall pipan då få ett annat ljud.

Att gå den väg, som många borgerliga fredsvänner gå, nämligen att tala till diplomaterna om det avskryvärda i kriget, söka att påvärka dem, så att krigen genom deras jälp kunna bli avskaffade, tjänar icke till någonting. All världens diplomater kokettera i våra dagar med fredssaken; men skola vi vänta tills *de* ha fått tillräcklig avsky för militärväsen och krig, så få vi sannerligen väpna oss med för mycket tålmod. Nej, det är folket och isynnerhet den organiserade arbetarklassen, som skall taga denna sak om hand. Arbetarklassen måste neka att lystra till de styrande — måste neka att mörda på kommando. — Varför skulle icke arbetarne göra det? De styrande vilja ju kallas kristna. Nåväl, när de trotsa kristendomens bud och befallning — detta bud som överensstämmer med moral och förnuft och sammanfaller med arbetarnes intressen —, när, säger jag,

de styrande trotsa detta bud: *du skall icke dräpa!* ja, då få de finna sig i att arbetarne neka att lyda dem.

För ett folk är krig *alltid* en olycka, — det är en sak, som väl alla skulle kunna vara eniga om i våra dagar. För arbetarne och för bönderna — i det hela taget för alla, som utföra produktivt arbete, är krig en olycka. Det är blott några få, som inhösta eller tro sig inhösta fördelar därav. Jag aniser därför, att man begår en förbrytelse, då man icke bidrager till att förhindra ett krig, — ja, man begår en förbrytelse, om man icke *nekar* att mörda på de maktägandes kommando. Ifall svenskarne hade överfallit oss under förra sommaren, menar jag att det skulle varit en förbrytelse, ifall vi försvarat oss. Jag framhöll detta i Bergen under förhandlingarna i Karlstad och patrioterna höllo på att taga livet av mig. Man kan naturligtvis säga, att en sådan förbrytelse kunde man begå, då det ju också var en förbrytelse att angripa oss. Men jag vill likväl säga, att begick man denna förbrytelse, så begick man en dumhet. Man begick sålunda både en förbrytelse och en dumhet.

Jag vet mycket väl, att jag står så gott som ensam om denna uppfattning. Socialdemokraterna äro i regeln oeniga med mig härutinnan. Den får sålunda stå för min egen räkning. — Men en sak känner jag mig övertygad om och det är, att det icke kommer att vara synnerligen länge, förrän hela den internationella socialdemokratien delar denna uppfattning och historien kommer att ge den rätt. Vi fingo hållre resignera, ifall det bleve tal om angrepp från Sverges sida. Jag kan naturligtvis icke tänka mig möjligheten av något sådant; jag har aldrig trott på något krig mellan de skandinaviska länderna. Men jag anför det dock som ett exempel. I händelse av överfall från Sverges sida finge vi som kloka människor resignera; vi böra ej återgälda ett angrepp med "försvar", utan resignera i förvisningen om, att rättvisan skulle segra när *arbetarklassen* i Sverge kom till makten och den dagen är kanske närmare än man tror.

Då nutidens människor finna det vackert och tappert att försvara sig på det sättet att man går ut och dräper, så kommer detta sig därav att de ännu icke fått bugt med en dum och barbarisk föreställning. Man tvärtom avväpnar råheten och överfallslustan genom att förhålla sig helt lugn — eller med förakt vända sig bort. Kristus var en stor psykolog, då han höll på detta. — Och katten, som jag omtalade, är värkligen förnuftigare än många människor i detta hänseende.

Vad vunno boerna genom att försvara sig mot engelsmännen? Vad hade Finland uppnått, ifall det på sin tid hade gripit till vapen mot Ryssland? Ha finnarnas karaktär, deras personlighet lidit genom

att resignera? Jag vill påstå, att resignationen tvärtom har utvecklats dem. Man uppger icke den rättvisa saken, därför att man resignerar. I det undertryckta Finland har framstått en konst och en poesi, har framvuxit en känsla, en längtan och ett vemod, som aldrig skulle kunnat ersättas av de egenskaper, folkkaraktären skulle haft, ifall finnarna på gammaldags sätt hade försvarat sig med vapen.

På senare tiden hava de dessutom uppnått mera genom generalsträjk än de någonsin skulle hava uppnått genom ett försvarskrig, även om de hade "segrat", som man kallar det. Kanske komma ryssarna ännu en tid att söka förtrycka finnarna, men olyckorna efter ett krig skulle i varje fall ha varit långt större.

Vad vunno japanerna genom att försvara sig mot ryssarna? Det skulle ju vara ett försvarskrig från Japans sida. Oaktat ryssarna påstå att det var ett angrepp från Japans sida.

Jo, japanerna "segrade". Och det var kanske bra för de japanska pänningmännen. Men för den stora befolkningen har kriget skapat olycka, det visa förhållandena därborta nu.

Socialdemokraterna voro också de enda i Japan som protesterade mot kriget och det ha de heder av.

Hade Ryssland haft lättare att få nya lån, och hade det icke haft de inre oroligheterna att dragas med, hade kanske kriget varat ännu. Så länge folket eller hären icke nekar att gå i krig, är det pängarna som avgöra det hela; ty krigen i våra dagar kosta så förskräckligt mycket, att pängarna taga slut, innan härarne äro tillintetjorda. Och detta vill då egentligen säga, att kapitalisterna äro mera rädda om sina pängar än om alla de människoliv, som gå till spillo. Voro de säkra om vinst, skulle de ej känna några skrupler, utan lämna nya krigslån.

Krigen ha nu börjat bli så dyra, att t. o. m. kapitalisterna på allvar börja fundera på, om de egentligen motsvara kostnaderna.

Om t. ex. Frankrike nu skulle komma i krig, skulle utgifterna till hären antagligen bli 38 millioner francs pr dag.

Den franska statsbudgeten har under fredstid en genomsnittsutgift av 10 millioner francs pr dag, därav 2 till hären. De dagliga utgifterna till armén skulle alltså under ett krig 19-dubblas eller bli $3\frac{1}{2}$ gång så stora som de samlade statsutgifterna i fredstid. Till alla dessa direkta utgifter komma så alla de olyckliga följder, som kriget skulle ha för näringslivet. 1870—71 undgick Frankrike statsbankrutten genom att Franska banken åvägabragte de behövliga summorna, men i våra dagar skulle det vara omöjligt för själva Frankrikes bank att prestera något liknande.

Alla stora auktoriteter på krigsväsendets område medgiva också, att krigens dyrbarhet är på god väg att omöjliggöra dem. Jean de

Bloch, de tyska generalerna von der Goltz och Liebert, överstelöjtnant Henderson, förut direktör för upplysningsavdelningen vid lord Roberts stab i Sydafrika, och många andra anse, att de tekniska framstegen ha skapat en hel omvälvning i all krigskonst och att krig på det hela taget är ett övervunnet stadium. Om icke de tekniska skälen framkalla ett förbud mot krig, komma de ekonomiska att göra det. "De ekonomiska jälpkällorna komma att sina ut långt innan härarnes krafter äro uttömda", säger också uttryckligen general von der Goltz.

Det händer också i våra dagar, att militärer av rent moraliska skäl fördöma krig. Sälunda har nyligen en dansk kapten kastat sin gamla krigsåskådning över bord. Man kan läsa därom i den danska tidskriften "Det ny aarhundrede" för februari 1906. Det är en mycket intressant artikel.

Det är bara det sorgliga och inkonsekventa, att de allra flesta av dessa krigsautoriteter likväl hålla på rustningar.

Från det hållet kunna vi alltså icke vänta att rörelsen mot militarismen skall komma. Från de organiserade arbetarne måste rörelsen utgå. Och tidpunkten skulle nu vara lämplig för socialdemokratien i alla länder att med all kraft börja en antimilitaristisk agitation. Icke på något annat område är socialdemokratins arbete så av behovet påkallat som just här. Innan militarismens makt är bruten är det svårt att få stora reformer genomförda. Det är militarismen som stänger vägen överallt; — det är den som håller livet i kapitalismen.

Tidpunkten är lämplig — därom är intet tvivel. Vi ha ett förfärligt krig i färskt minne — ett krig som de flesta ha funnit barbariskt och omänskligt. Tvivel på krigens nytta ha samtidigt börjat insmyga sig hos de makthavande och kapitalisterna — de kosta för mycket *pängar*. De militära auktoriteterna fundera i sitt stilla sinne på, om icke det hela är vanvett — men de våga icke säga det. Skulle då ej det, att arbetarklassen över hela världen reser sig till en enstämmig protest — nekar att exercera — nekar att gå i krig — skulle icke detta värka därhän, att de maktägande hastigare ginge med på avväpning?

Men om vi äro patrioter — eller nationalister — och hålla på folkbeväpning, så ingiva vi militaristerna och de maktägande den tanken, att det där med vapen och krig är något som själva arbetarne ej kunna släppa — och ha de maktägande börjat tvivla, så bli de kanske åter starka i sin gamla tro. Även de maktägande påverkas nämligen av folkopinionen.

Ju starkare intresse folket får för skytteföreningar och liknande saker och ju mera de tala om fosterlandskärlek -- desto lättare kom-

ma de tvekande maktägande tillbaka till sin gamla hänförelse för militarismen. Liksom folket förut har blivit uppeggat av de maktägande, så bli nu de senare uppeggade av folket. Sanningen är alltså den, mena de, att vapnen äro nödvändiga och att krigen ej låta utrota sig. Och så prisa de fosterlandskärleken i höga toner och arbetar vidare i samma dur som förut.

Fosterlandskärlek, ja! Men det är en inbillning detta med fosterlandskärleken! De arbetande klasserna ha ej någon fosterlandskärlek. Att man älskar den plats där man tillbragt sin barndom, ifall man haft en lycklig barndom — är helt naturligt, och att man håller av de människor, man levat tillsammans med och som delat ens sorg och glädje, det är också helt naturligt — men det är något helt annat än fosterlandskärlek. Är det så naturligt, att bergensarna t. ex. älska Finnmarken högre än Jylland, Skåne eller Tyrolen? Finnmarken har sin poesi, men det har också Skåne, Jylland och Tyrolen. Fosterlandskärleken är ett dimmigt begrepp — det är en fras, en fördom. Ja, man kan säga som Hinke Bergegren, att det är den dummaste av alla fördomar. Eller också kan man säga som Tolstoy (Tolstoy har ju varit på modet en tid, så att man ej bör taga det illa upp att jag citerar honom), att fosterlandskärleken icke allenast är överflödig, utan helt enkelt har blivit det enda verkliga hindret för den sammanslutning av folken, som kristendomen förberett. "Fosterlandskärleken är en grym och ohygglig kvarleva från en tid, som är förbi. Finnes denna känsla, så är det därför att regeringarna och de härskande klasserna, som känna att de stå och falla med densamma, uppbjuda list och våld för att upprätthålla den hos folken", säger han.

Fosterlandskärlek i den mening, som patrioterna mena, ha de arbetande klasserna alltså icke. Och hysa de denna känsla, ja, då har den på konstlad väg inympats på dem av överklassen.

Det finnes något som är större än fosterlandskärlek och det är människokärleken. Och arbetarne ha ofta på ett helt annat sätt än överklassen visat, att de ha denna känsla, när det gäller att hjälpa sina främmande klassbröder. Såsom t. ex. för kort tid sedan, då de tyska arbetarne genast togo sig för att göra insamlingar till de efterlevande vid den stora gruvbranden i Frankrike. Vi veta, vilka offer de bragte vid detta tillfälle och vi veta vilka offer de bragt vid otaliga andra tillfällen. De organiserade arbetarne finna detta så naturligt — de betrakta det icke som ett offer, utan som en plikt, en plikt som de med glädje fullgöra.

Men varför skola då dessa arbetare, som ständigt stå beredda att hjälpa, när de kapitalistiska samhällsförhållandena draga olycka över deras kamrater, — varför frågar jag, skola de gå ut och döda

varandra, då några maktägande finna för gott att arrangera ett krig.

Finnes det ett spår av mening i, att de, därför att de leva *innanför* en gräns, uppritad på en karta och som de icke ens själva fått vara med om att bestämma, skola gå ut och slakta dem, som tillfälligtvis leva *utanför* denna gräns? *Nej, det är och blir vanvett!*

Jag vet icke, om ni har läst Flammarions bok "Det okända". Han säger där några mycket förnuftiga ord om den politiska lättrogenheten, som jag ber att få citera: "Man kan för övrigt mycket väl säga, att den politiska lättrogenheten är ännu större än den religjiosa. Då man tänker på att fransmännen, tyskarne, ryssarne, österrikarne, engelsmännen etc. etc. ännu i våra dagar tro, att det är deras plikt att vara soldater, att bo i motbjudande kasärner och göra löjliga övningar, och att alla Europas medborgare för den tvivelaktiga äran att ha några gränslinier uppritade på ett papper dagligen utgiva millioner, som användas för att förhindra männen att stanna hemma vid var sitt hantverk och sina plikter, — så känner man i sanning, att förnuftets ära ännu icke har upprunnit för vår stackars lilla planet och att den frivilliga tråldomen utgör en väsentlig del av mänsklighetens fäderneärv".

Socialdemokratin har här en mission att utföra. De socialistiska idéerna måste spridas — de gamla begreppen måste kullkastas. Alla måste dock en gång lära att förstå, att människokärleken är något långt högre än fosterlandskärleken och att denna människokärlek ej får vara beroende av raser, språk och geografiska gränser, utan gälla hela mänskligheten. Vi måste helt och hållet bryta med dessa barbariska åskådningar — dessa åskådningar, som de borgerliga partierna ännu leva högt på.

De maktägande skola ej längre få lov att leka med människor ungefär som barnen leka med tennsoldater. Arbetarklassen måste i civilisationens och förnuftets namn resa sig mot detta. Och en sak kunna vi väl vara eniga om och den är, att skola människorna absolut *tvingas* till ett arbete, så bör det icke vara till ett improduktivt och fördummande arbete sådant som soldatarbetet, utan till ett produktivt och utvecklande.

Att få militarismen avskaffad på parlamentarisk väg skulle taga alltför lång tid. I alla länder måste det agiteras — över hela linien måste arbetarklassen resa sig — eller också måste vi gå till social generalsträjk, som Gustave Hervé säger.

— — —
De *borgerliga* fredsvännerna ha' nått därhän, att de fördöma *anfalks*krig — ja även utpräglade militarister vilja icke vara med på dylikt, oaktat de, när det kommer till stycket, borttolka krig liksom

prästerna borttolka bibeln. Men orden stå där: de fördöma anfalls- krig. Varför kunna vi socialdemokrater då icke taga *försvarskrig* med i vår fördömelse?

Om vi fördöma försvarskrig, måste vi också uppgiva folkbevåp- ningen. Det senare blir en logisk följd av det förra. Hålla vi på folkbevåpning göra vi ett erkännande åt bourgeoisin, det nämligen, att vapnen äro nödvändiga för folket. Och göra vi detta erkännande, kunna vi mycket dåligt försvara det. Bourgeoisins synpunkt blir då överlägsen den socialdemokratiska — ty bourgeoisin, trots att den samma börjar tvivla på krigets nytta, finner det förnuftigast att rusta sig på bästa möjliga sätt — och det är ju logiskt från deras synpunkt betraktat. Denna logik har visserligen fört staterna till bankruttens rand, men det finnes ju system i galenskapen i alla fall, all den stund kapitalisterna stå till tjänst med nya lån. Men social- demokratin, som icke delar bourgeoisins syn på utvecklingen, utan i stället tror på socialismens seger över hela världen — kommer full- ständig i strid med sin övriga uppfattning då den anser folkbevåp- ning vara nödvändig.

Blott för kapitalistklassen, överklassen, bourgeoisin eller vad vi vilja kalla dem, som icke kunna förstå arbetarnes klasskamp eller tillägna sig den materialistiska historieuppfattningen och de socia- listiska lärosatserna — blott för dem kunna vapnen synas nödvän- diga — *icke för arbetarklassen, som för varje dag som går kommer i intimare internationell förbindelse.*

— — —
Vad skola vi så med folkbevåpning? — Mot arbetarklassen vilja vi ju icke bruka vapen. — För kapitalisterna kämpa vi icke. — Deras intressen äro ju icke våra intressen och våra intressen äro icke de- ras. — Det är icke vår skull, ej heller kapitalisternas. Liksom ar- betarklassen är en produkt av den nuvarande samhällsordningen äro också kapitalisterna det. — Vi kunna icke förebrå de enskilda indi- viderna någonting. — Allt detta förstå vi socialisterna mycket väl. Men vi vilja ha bort de stridiga intressena, vi vilja ha klasskillnaden upphävd, därför att vi anse att därigenom skall skapas mera lycka och skönhet i världen. Därför är arbetarnes klasskamp så innerligt nödvändig.

Om icke kapitalisterna och överklassen förstå detta, få de fun- dera därpå, tills de fattat det.

— — —
Arbetarne i andra land äro alltså våra vänner. Den saken kan det icke vara tvivel om bland socialdemokrater. Vänner stå aldrig i vapen mot vänner. Det skulie vara en alldeles ny sed, som åt- minstone socialdemokraterna ej få vara med om att införa.

Vi måste visa att vi ha förtroende till våra vänner, och samma känslor skola väckas hos dem.

Lika litet som arbetarne i våra dagar tänka på att beväpna sig, då de resa till arbetarkongresserna i utlandet, lika litet böra de hålla på nödvändigheten av folkbevapning.

— — —

När det gäller försvarskrig ha de allra flesta svårt att släppa nedärvda föreställningar. De tro att det är feghet och självpuppjivelse hos dem, som på inga villkor vilja gå ut i krig. Våra höger- och vänsterblad bliva aldrig trötta av att tala om detta. Men detta är fullkomligt felaktigt. De fega våga aldrig att fördöma försvarskrig; de ha icke moraliskt mod därtill. Det behöves mera ärlighet och mod att bryta med en fördom, än att gå ut i krig. Man förväxlar ofta tapperhet — krigsmod — med någonting, som närmast är fruktan för att icke synas tapper. Gå vi till botten i människosjälens skola vi finna att de fega i regeln äro i besittning av detta slag av tapperhet, då de i flock gå ut att mörda. Kärntrupperna i en här bestå mäst av sådana. Det kan vara friska, starka människor i fysiskt hänseende, men sannt mod ha de icke därför att de slåss som galningar i ett krig. Det är en fullkomligt felaktig uppfattning, som vi måste komma bort ifrån. De militära äro dåliga som psykologer. Det visar sig ofta, att de som äro duktiga att slåss, äro några uslingar, då det gäller att skapa försoning och fred, och att de som äro skickliga i att *mörda* äro stympare då det gäller att *rädda* människoliv.

Det krigiska modet är ofta det motsatta av sannt mod — det är ofta blott en djurisk känsla, en hämd- eller blodtörst och kan med lika stor rätt definieras som feghet och fruktan — fruktan för att ej vara till behag för de krigsbesatta människor, hos vilka andans vapen alltid sviktar och som ej ha tillstymmelse till begrepp om, vad det personliga, andliga modet är — vad det vill säga att följa sin egen uppfattning — gå sin egen väg — följa sitt eget samvete.

Det är icke länge sedan några yngre franska socialister blevo ådömda fängelsestraff, därför att de vågade att helt och hållet bryta med den gängse krigsmoralen. Vi läste om det i de socialdemokratiska tidningarna. — De borgerliga kalla dem brushuvuden. — Det är ju ofta så, att ju förnuftigare, ju mera heljuten en människa är, desto större drömmare, fantast eller brushuvud anses hon vara av kälkborgarne. — Så var det också i detta fall. De tre franska socialisterna Hervé, Bousquet och Gohier, äro verkliga heljutna människor, stolta, modiga män och stora karaktärer, så heljutna, att den borgerliga krämarmoralen fann det nödvändigt att kasta dem i fängelse. Professor Hervé blev ådömd 4 års fängelsestraff. Ja, man

dömer dem strängt nu, men vi kunna vara förvissade om, att historiens dom kommer att bliva en annan.

Folkbevapning vill man alltså ha för att kunna värna sig mot angrepp, som det heter. Man vill naturligtvis icke angripa själv, ty anfallskrig förkastas åtminstone av alla dem som kalla sig folkbevapningsvänner. — Men får folkbevapningstanken insteg hos oss, så får den nog också stämning för sig i andra länder och på samma grunder som hos oss. De tro alla på angrepp utifrån, på samma gång som alla försäkra att det icke kan falla dem in att angripa.

Vännerna av folkbevapning hysa samma tro och använda samma argument som våra dagars militarister. De begära att bli trodda allesammans, på samma gång som alla tvivla på alla. — Det är just denna brist på förtroende, som karakteriserar det kapitalistiska samhället och som det är så förklarligt att överklassen kan ha. — Men denna brist på förtroende borde ej finnas hos arbetarklassen. Ty misstroende skapar misstroende. Ett lands arbetarklass har intet skäl att hysa misstroende till andra länders arbetarklasser. Därför bör man heller icke väpna sig mot dem. Att man hyser misstroende till kapitalistklassen är helt naturligt och kapitalisterna återgälda ju också detta misstroende. Här äro känslorna ömsesidiga. Därför skola ej heller arbetarne kämpa för kapitalisternas intressen! Klasskampen är nödvändig och oundviklig och den förbjuder krig mellan de olika ländernas arbetare. Därför är folkbevapning en orimlighet. Och vill man ha folkbevapning för att skydda kapitalisternas intressen är det lika orimligt, ty då leder det till kappvapning.

Och skulle folkbevapning få stämning för sig i ett land och icke i andra — så skulle man ju icke genom folkbevapning kunna försvara sig mot alla de nya mordmaskiner den modärna krigstekniken har skapat. — Även i detta fall blir alltså folkbevapning orimlig.

Antingen man nu vill beskydda kapitalisternas intressen eller sina egna, så blir man nödgad att antingen hålla på fullt modärn rustning eller också på full avvapning. — Jag vill för övrigt säga, att folkbevapning är en reaktionär tanke, det är en tanke som fostrats av vänstern och kan passa för vänstern. För socialismen passar den i alla fall inte. Och jag kan ej heller se, att den tillhör de s. k. "framstegen i utvecklingen".

En del anse, att vi måste ha vapen och öva oss i vapenbruk för att kunna stuka till de maktägande eller försvara oss mot dem.

Men vi få väl förutsätta, att så länge de maktägande ha makten, så är det de som ha de bästa vapnen på sin sida. Ha vi icke hären med oss, nå vi icke långt. Ha vi däremot hären med oss, så ha vi väl också majoriteten och då blir det icke nödvändigt att

använda vapen — de maktägande förlora makten och hären upphör att vara här.

Det bästa vapen arbetarne har, anser jag för min del *generalsträjken* vara och det kommer nog att i framtiden användas.

— — —
Jag kan på ett sätt vara ense med prof. Hervé, då han säger att borgarkrig är det enda nyttiga, ty segra vi i detta få kapitalisterna betala omkostnaderna.

Ja, borgarkrig är i alla fall det enda krig, som kan *ursäktas*. Men det är just så, att i våra dagar kommer ett borgarkrig icke att lyckas, ifall man icke har hären på sin sida, och jag kommer då tillbaka till vad jag förut sagt, att då upphör hären att vara här och sörjer blott för att de maktägandes lilla flock icke får använda vapen, vilket den för övrigt näppeligen ej håller vill inlåta sig på.

Egentligen måste vi då säga, antingen blir borgarkrig överflödigt eller också blir det onyttigt, ty det finnes nästan ingen sannolikhet för, att folket kommer att segra i detsamma.

Vi sågo hur det gick i Ryssland. Ingen skall vara villigare än jag till att ursäkta det väpnade uppror, som det utpinade ryska proletariatet iscensatte och ingen skulle mera än jag ha önskat, att arbetarne och bönderna hade segrat i revolutionen. Men vi veta ju hur det gick. Man uppnår ingenting med revolver och barrikader i våra dagar. — De maktägandes maskinkanoner sopa bort allsammans i en handvänning. — Man uppnår blott att få sina bästa män och kvinnor nedskjutna. Och vilken här av ypperliga män och kvinnor har då ej gått förlorade för den goda saken!

Nej, det som de maktägande mäst ha respekt för, tror jag är generalsträjken — väl planlagd och fredlig, så att man ej ger polisen och militären anledning att inskrida. Men generalsträjk är ju en fråga för sig, en stor och vansklig fråga, som jag icke här skall komma in på.

— — —
En del socialdemokrater vilja kanske påstå, att om folkbeväpning kan erkännas bli överflödigt bland de civiliserade nationerna, så måste vi dock ha densamma för att kunna försvara oss mot möjliga angrepp från ociviliserade folkslag; vi måste ha den för att kunna utrota vilda och skadliga jur och vi måste ha den, för att den icke skall bli ett privilegium för några enskilda, då en större eller mindre beväpnad styrka i ett samhälle ger denna en maktställning, som den kan missbruka gentemot den övriga befolkningen.

Vad de vilda eller skadliga juren angå, så kommer det väl i framtiden att bliva som nu, att de som äro utsatta för dem, lära sig att försvara sig för dem och utrota dem. För stadsbefolkningen blir

detta antagligen överflödigt, men skulle en och annan ha lust att lära sig konsten att skjuta, står det ju honom fritt. Det blir naturligtvis icke tal om utrotning av alla vapen, alldenstund de kunna vara behöfliga mot farliga jur.

Men det är för övrigt så, att skjutövningar ofta framalstra en lust hos människan att skjuta jur — vilda t. ex. — icke därför att detta är en ekonomisk nödvändighet, utan därför att man tycker att det är spännande och intressant. Jag har ofta lagt märke till, att bruket av gevär förråar och brutaliserar. Liksom de skjuta människor för ärans skull, skjuta de juren för nöjes skull.

Men det är icke vackert. Vi se ju ofta i städerna, huru jägarna draga ut för att roa sig på jakten. Jag har själv bekanta, som ärligt tillstå, att det är för nöjets och spänningens skull, de göra det. Men det finns mycket att lära av juren och i stället för att dräpa dem, borde man fatta intresse för och studera dem; ty det skulle utveckla iakttagelseförmågan. Det är en annan sak med de vilda juren — de höra ju utrotas. Men jag kan icke inse, att detta kan väga så mycket, att det kan användas som argument för folkbeväpning.

Däremot kan det se ut som ett argument talet om de ociviliserade folkslagen; ty mot de ociviliserade — "vilda" — folken kunde man måhända ha lika god anledning att försvara sig som mot de vilda juren. Men det är den skillnaden, att med de så kallade vilda människorna kan man tala förnuft, vilket icke är fallet med de vilda juren. De ociviliserade äro för övrigt icke så vilda som de civiliserade påstå. De äro ofta mycket fredligare än de civiliserade. Kapitalisterna i de civiliserade länderna kalla dem vilda — kalla dem fruktansvärda, omänskliga och grymma — för att i civilisationens namn få bättre tillfälle att kristna dem, kolonisera dem — kolonisera med kanoner och brännvin, kristna dem med plundringar, mord, brand och våldfäckt samt till slut utrota den infödda befolkningen. Jag skulle tro att de s. k. civiliserade nationerna ha tillräckligt av dylika grymma synder på sitt samvete.

Nej, de vilda folkslagen äro så pass fredliga, att de endast begära att få leva för sig själva, på sitt eget sätt och ej bli störda — i alla fall ej på ett brutalt och omänskligt sätt — av de civiliserade nationerna.

Behandlade vi dem som våra bröder och visade, att vi blott ville deras eget väl, skulle de fatta förtroende för oss.

— — —
Då vi läsa skildringar av dem, som ha rest mycket bland vilda folkstammar, så bli vi förvånade över, huru fredliga dessa människor kunna vara och hur litet man i regeln har att frukta av dem. Man behöver endast läsa Krapotkins senaste bok "Ömsesidig jälp"

för att bli överbevisad om, att de vilda i många hänseenden stå över de civiliserade i fråga om dygd och moral.

Om bushmännen och hottentotterna berättar sålunda Krapotkin många intressanta drag.

Nej, vi kunna nog gå ut ifrån, att vi även gentemot dem komma längst utan vapen. Och skulle folkstammar från Asien eller från Eldlandet eller från det mörkaste Afrika komma på den tanken att angripa Frankrike, England eller Skandinavien — vilket det ej finnes ringaste spår av sannolikhet för — så skulle vi imponera mera på dem om vi stode utan vapen, än om vi vore beväpnade till tänderna.

Ett privilegium för några få att öva sig i vapens bruk skall det ju icke bli, ifall vi icke gå till folkbeväpning. Det står ju var och en fritt. Men vi skola blott icke uppställa det som något eftersträvansvärt eller nödvändigt för andra än för de få, som tro att de bli nödgade därtill för att försvara sig mot vilda jur etc. Ja — skola kanske de säga, som ha blivit smittade av militaristernas dåliga tilltro till människorna — skola vi icke uppställa det såsom nödvändigt för alla utan låta det bliva en frivillig sak, ja, då skola just alla de obeväpnade riskera att bliva överfallna av de beväpnade; antingen måste var och en vara tvungen att öva sig i vapenbruk eller också måste det blott vara tillåtet för ett litet fåtal, som kan skaffa bevis för, att de måste ha vapen mot juren eller måste livnära sig genom att skjnta vilt.

Jag kan icke inse, att det skall bli så galet. Har folket makt att avskaffa militarismen och genomföra folkbeväpning, så har det också makt att taga vapnen från dem som missbruka dem — och är någon farlig för den allmänna säkerheten, nog har folket makt att göra honom oskadlig.

Men jag tror att det är orätt att hysa en sådan misstro till människorna. Man har så länge hyst misstro till människorna, att det sannerligen är på tiden att börja hysa *tilltro* till dem. Och skulle det komma någon person, som fick lust att tillråna sig makten och förtrycka folket samt av denna anledning på hemlig väg sökte skaffa sig de bästa möjliga vapen, så är ju detta något som också kan hända under folkbeväpning. Då hela folket var beväpnat, skulle de, som ämnade tillrycka sig makten, blott skaffa sig *bättre* vapen — kanske maskinkanoner, bomber och granater — och hela folket skulle då försöka att skaffa sig liknande vapen.

Som vi se komma vi till kapprustning och kappväpning igen ifall vi följa denna tankegång — den utnyttjar i det rena vanvettet.

Men har folket makten — och det har makten, ifall det i våra dagar kan genomföra folkbeväpning — så har det icke makten och

behåller icke makten på grund av sina vapen, utan i kraft av sin andliga och moraliska styrka och den är, när allt kommer omkring, det mest respektingivande.

— — —

Skulle man riskera att bliva mördad därför att man icke har vapen, ja då skulle det se galet ut för många i våra dagar. De, som förakta och avsky vapen, leva dock fredligast. Bland buddisterna, muhamedanerna, brahminerna och bland anhängarne av Konfutius (den kinesiska religionens stiftare), finnas millioner av människor, som förakta krig och militärväsen. Det finnes naturligtvis en del även bland dem, som blivit smittade av den europeiska civilisationen och ha lärt sig att bruka vapen och dricka brännvin, likt de kristna soldaterna, men även av dessa riskera de fridsamma icke något.

Dessvärre blir det nog så också bland dessa folk, att bruket av vapen blir allt mer och mer allmänt — icke därför att folket hittills riskerat något genom att icke bära vapen — men därför att den europeiska "civilisationen", den europeiska kapitalismen börjar tränga in även där — och med europeisk civilisation följer naturligtvis också kapitalisternas bundsförvant: militarismen.

Allt måste vika för kapitalismen — den tränger sig fram med sina maskinkanoner, maximegevär och sitt rökfria krut, bringande råhet och grymhet, död och fördärv åt allt som kommer i beröring därmed.

Därmed kommer det sig, att dessa folk, som förut levat så fredligt tillsammans, nu lättare råka i luven på varandra. Ju allmännare det blir att bära vapen, desto oftare komma de att tänka på, att dessa vapen egentligen skola användas till att dräpa människor med.

— — —

Skulle det vara riskabelt att icke vara försedd med vapen — ja, då skulle det vara svårt för många även bland oss. Det finnes ju en mängd människor runt om på landet — för att nu icke tala om städerna — som alls icke äro försedda med vapen. De ha kanske en käpp, som de kunna jaga hundar eller grisar bort från dörrarna med, men icke egentliga vapen. Och de riskera icke att bli dödade. Jag för min del har aldrig burit vapen, jag har aldrig haft ett gevär i min hand och har aldrig burit sabel, men jag har dock icke hyst någon fruktan för att bli överfallen och jag har dock varit tillsammans med många slags vilda och galna människor.

Jag tror att det skulle uppstå långt farligare slagsmål, ifall var och en hade ett gevär hängande på sin vägg.

Och icke ens nu, under de förtvivlade förhållanden kapitalismen skapat, riskerar de vapenlösa något, och dock äro dessa förhållan-

dena sådana, att man kunde vänta att var tredje människa vore antingen en rövare eller en skurk.

Jag säger snarare, att de beväpnade realiera mera än de obeväpnade.

Också rövarne ha sitt samvete. Står en rövare gentemot en beväpnad man, vaknar hos rövaren en stark lust att slå till, om icke genast, så kanske senare, då det bättre lämpar sig. Vapnen jaga alla de fina skruplerna på dörren.

Det är precis på samma sätt med staterna. Äro staterna väl rustade, vika kapitalisternas betänkligheter — de sörja blott för att deras stat är *bäst* rustad och så göra de alla slags konster för att få tillfälle att slå till. Gentemot de fredliga folkslagen tyckas de ha större betänkligheter. De tycka naturligtvis att de icke kunna låta bli att tränga in även där, men de göra det på ett fredligare sätt. På intet annat ställe äro kapitalisterna ivrigare efter att få inpass än Kina — sedan kineserna också börjat öva sig i vapenbruk.

Jag tror att vi kunna säga, att folkbevapning är oförenlig med kapitalismen. Ha vi nu nått så långt, att vi kunna införa folkbevapning, så betyder detta att vi på rätt sätt fått bukt med kapitalismen; men då borde vi väl ta ett "framsteg i utvecklingen", som man kallar det. Jag kan icke inse, att folkbevapning innebär ett framsteg i utvecklingen. Jag menar att vi försvarsnihilister, som gärna vilja "sväva i ballong över svårigheterna" ha mera rätt då vi säga, att *avväpning* är ett framsteg i utvecklingen och icke folkbevapning. Avväpning — ett absolut tillbakavisande och fördömande av alla slags krig mellan jordens folk, är det framsteg i utveckling, som skall föra oss in på helt nya banor. Folkbevapning däremot skulle fördröja utvecklingen och föra oss in i skytteföreningsvansinne och patriotism. Det skulle bli en folksjukdom.

Det skulle bli detsamma som med sport eller idrott, då denna icke utövas rent individuellt, utan urartar till kapplöpning, kappbestigning av bergstoppar och dylikt — med medaljer och liknande dingeldangel för den snabbaste. Det gäller bara att komma fort fram och så ränner man i väg som besatta på skidor, på cykel eller uppför fjällväggarna. Man glömmmer att se på naturen och kroppens hälsa, harmoni och skönhet blir något underordnat.

Ännu värre skulle det bli med skjutningen. Ty därvidlag kan det icke vara tal om att stärka eller försköna sin kropp. Det skulle ett dundrande och kappsjutande mot målskjutningstavlur över hela landet, så att vi varken finge höra fågelsång eller njuta av naturen.

Man är för övrigt allaredan kommit gott på väg. Det reses ständigt nya målskjutningstavlur ut över landet. I Sverige har det

också kommit på modet nu. Man slår på de patriotiska strängarna och strax ger detta sig utslag i skytteföreningar och nationellt skryt.

Riksdagen i Sverge har nyligen beviljat 770,000 kronor för att understödja skytteföreningarnas "sammhällsnyttiga" värksamhet. Det är ungefär vad en norsk kung kostar och lika nyttigt. Jag vet icke om de svenska socialdemokraterna voro med på detta. Men högern och venstern ha naturligtvis röstat bifall. Ty pengar till skytteföreningar och pengar till militarismen — det lika nyttigt och kristligt för både höger och vänster.

Till en början är sålunda folkbeväpningsvännerna i fint sällskap.

Under militarismen säger man, att man icke vill dräpa utan man blir nödgad därtill, d. v. s. då man skall "försvara" sig.

Under folkbeväpning säger man detsamma. Det är endast den skillnad, att som försvar duger folkbeväpningen icke, om man ej går till kappväpning.

Kan man få införda likartade vapen och likartade regler bland de olika folken, så kan man väl också komma överens att fullt lita på varandra och nedlägga vapnen. Är folkbeväpning ett "steg", så är den ett steg tillbaka.

Genom avväpning däremot visa vi både i ord och handling att vi alls icke vilja dräpa våra medmänniskor och det är ett verkligt framsteg.

En rysk finansminister sade en gång om hären, att inför logiken kunde den icke bestå.

Detsamma kunna vi säga om folkbeväpningen: inför logiken kan den icke bestå. Dock är det mera logiskt av överklassen att hålla på hären än av socialdemokraterna att hålla på folkbeväpningen. Ty folkbeväpning är och blir en dröm — en osund, patriotisk dröm — en dröm som icke kommer att få något med verkligheten att beställa i den mening socialdemokraterna tänkt sig det.

Folkbeväpning *enbart*, — utan militarism — utan här och flotta — få vi aldrig så länge kapitalismen härskar.

Jag kan icke tänka mig möjligheten av att vi få bukt med kapitalismen förrän militarismen är knäckt.

Men militarismen kan, som jag förut sagt, göras omöjlig på det sättet, att arbetarklassen över hela världen reser sig mot densamma, fördömer den, nekar att exercera, nekar att mörda.

På det sättet tänker jag mig att den kan fördrivas, men då skall också kapitalismens makt vara bruten och all beväpning bland jordens folk vara överflödig.

Ha vi så föga tilltro till de sociala framstegen att vi i framtiden då kapitalismen är bruten, tänka oss möjligheten av, att folken vilja få lust att kriga med varandra, liksom de maktägande i våra dagar

— ja, då kunna vi gärna uppgiva arbetet för socialismen med det samma, ty då gagnar det till intet. Då står mänskligheten icke att rädda.

Man säger kanske att allt det där nog är mycket bra, men de socialdemokratiska partierna i andra länder ha folkbeväpning eller folkmilis på sitt program och därför böra vi också ha det. Vi böra i alla fall ha punkten klar i samma skick, tills frågan varit framme på de internationella kongresserna.

Ja, detta är också det enda argument som jag anser vara av någon betydelse. Men jag kan icke inse att argumentet har så stor vikt, att det icke skulle låta sig göra att vi ginge i spetsen i detta hänseende och därigenom påverkade de andra ländernas partier att följa ett gott exempel.

En del skola kanske finna det vara opraktiskt att röra vid denna punkt.

Ja, man vill ju vara så "praktisk". Vi skola icke hava något med "teorier" att göra. Men varför framhålla vi teorierna? Är det icke för att föra dem ut i livet? En teori, som icke kan få praktisk betydelse, är ingen teori, sade Stuart Mills far. Men detta kunna dessa övermåttan "praktiska" människor icke begripa.

Folket, säga de, tror att folkbeväpning är billigare än den nuvarande militarismen och vapen skall man ju ha, ty människor, som ej vilja försvara sitt fosterland, äro ju splitter galna, mena de. Ja, jag vet att det säges så. Jag vet, att de flesta äro så "praktiska", att de ej kunna frigöra sig från detta. Folket är så genomsyrat av allt det där om krig, mord och dråp, skjutande, stickande och exploderande, att det kanske skall ta en evig tid, innan vi få dessa griller om sablar, gevär, bomber och granater plockade ut ur deras krigsbesatta järnor. Men desto nödvändigare är det för socialdemokratin, som är ett utpräglat fredsparti, att börja omvändelse genast.

Jag anser, att vi icke skola ha en så dålig tilltro till arbetarklassen, att *den* icke skulle kunna fås med på detta. Sätta vi först arbetarne grundligt in i denna fråga, så tror jag att vi skola lättare få dem med på avväpning än på folkbeväpning. All världens arbetare gå ju och längta efter en fastare och fastare internationell sammanlutning. Det är icke som förr i världen, då de olika ländernas arbetare stodo fientliga mot varandra. Då det kliade i fingrarna på norska arbetare då de träffade svenska, och omvänt. Då de tyska arbetarne hade lust att piska upp de franska o. s. v. Nej, den tiden är förbi. Nu längta de tvärtom efter att få stifta personlig bekantskap, att få utväxla tankar och synpunkter med varandra. Arbetarne i Australien och Amerika, i Italien, Tyskland och Frankrike hysa samma längtan och samma drömmar som arbetarne i Skandinavien

och de följa med spänning och levande intresse händelser och framsteg inom varje lands arbetarvärld. Ja, de längta efter att få ett världsspråk för att lättare kunna göra sig förstådda av varandra. T. o. m. de engelska arbetarne, som förr varit de mest patriotiska, togo på sin senaste kongress bestämt avstånd från nationalismen.

Hur vitt skilt är då icke allt det där med folkbeväpning och skyttefästningar från de nya känslor och tankar som besjåla arbetarklassen i våra dagar?

De förenas ju alla i deras hat till det kapitalistiska systemet och i deras tro på ett bättre samhälle. Det är därför helt naturligt för dem att vara mot all beväpning. Det är lika meningslöst för de norska arbetarne att väpna sig mot de svenska eller de portugisiska arbetarne som det är för arbetarne i Bergen att väpna sig mot arbetarne i Kristiania. Arbetarnes intressen äro desamma överallt. De geografiska gränserna existera icke för dem. De äro alla bröder, och *hela världen är deras fosterland.*

Vilken tummelplats gives icke här för fantasien? Skytteföreningar och folkbeväpning. Hur smått hörs det icke? Hur dräper det icke all skön fantasi?

Skytteföreningar och folkbeväpning tvinga våra tankar och föreställningar tillbaka i tiden. De innebära en reaktionär tanke och därför beviljas så lätt pengar ur statskassan till detta. Annars skulle sannerligeu icke de maktägande och militaristerna vara med därom.

Skytteföreningar och folkbeväpning skulle göra människorna till kraftpatrioter. De hämta näring från vikingatiden och från rövarromaner i stället för att skrida framåt mot den stora, härliga framtid, som vi ana måste komma.

Jag anser att socialdemokratien måste taga avstånd från allt vad militarism heter, således även från folkbeväpning. Och jag menar, att det icke kan skada, om vi få litet mera fantasi. Vi skola icke låta våra föreställningar bindas alltför mycket av det nuvarande. Man undervärderar fantasiens makt. Det är just fantasi vi behöva, ty vi få ingen makt över människorna, om vi icke kunna tala till fantasien.

Det är riktigt, då den store danske kritikern Georg Brandes säger: "En omvälvning uppstår, då ett lands fantasi reser sig mot de maktägande; ingen är oemotståndlig utan den, som förstår att vädja till fantasien; ingen är oförgätlig utan den, som har förmått göra intryck på fantasien".

